

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра професійної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету рибного
господарства та
природокористування

Бойко П.М.

“27” серпня

2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

ПП.01 ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень третій «освітньо-науковий»
(бакалавр, магістр, доктор філософії)

спеціальність 207 «Водні біоресурси та аквакультура»
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація (освітня програма) Водні біоресурси та аквакультура
(назва спеціалізації)

факультет рибного господарства та природокористування
(назва факультету)

Херсон 2019 рік

Робоча програма педагогічної практики для здобувачів третього «освітньо-наукового» рівня вищої освіти, що навчаються за освітньо-науковою програмою «Водні біоресурси та аквакультура», спеціальністю 207 «Водні біоресурси та аквакультура».

Розробники:

Берегова Г.Д., доктор філософських наук, професор, зав. кафедри професійної освіти

Робочу програму затверджено на засіданні професійної освіти

Протокол № 1 від “27” серпня 2019 року

Схвалено на Вченій раді факультету рибного господарства та природокористування

Протокол №1 від “27” серпня 2019 року

Завідувач кафедри
“27” серпня 2019 року

(підпис)

(Берегова Г.Д.)
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії Херсонського державного аграрного університету регламентує форми, організацію, здійснення, контроль та захист проходження педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Практика організовується та проводиться відповідно до вимог п. 2 Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 №261 «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»», «Положення про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»».

Педагогічна практика є складовою освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та сприяє виявленню їхніх здібностей до педагогічної діяльності та формуванню психологічної готовності до входження у професію.

Об'єктом практики є науково-педагогічна діяльність у ЗВО, а **предметом** – закономірності, прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності, зумовлені її цілями, завданнями і змістом.

У системі підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії практика виконує наступні **функції**: розвивальну; адаптаційну; навчально-виховну; діагностичну.

Основними умовами ефективності практики є: теоретична обґрунтованість, освітній і виховний характер, комплексний підхід до змісту та організації.

Для осіб, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою, зарахованих з посад науково-педагогічних працівників, які мають педагогічний стаж, практика рішенням кафедри може бути скорочена або не проводитися (за умови надання позитивної характеристики з місця роботи).

Здобувачі мають право проходити педагогічну практику в інших закладах вищої освіти України та за кордоном, з наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального керівника з місця проходження практики,

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки), освітній рівень	Характеристика навчального компонента
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»	Педагогічна практика (цикл практичної підготовки)
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність: 207 «Водні біоресурси та аквакультура»	Рік підготовки:
		3-й
	Третій (освітньо-науковий) рівень: Доктор філософії (PhD)	Семестр
		6-й
		Вид контролю: залік

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Метою проведення педагогічної практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є набуття ними навичок практичної педагогічної (навчальної та науково-методичної) діяльності у закладі вищої освіти, а також поглиблення теоретичних знань та практичних навичок зі спеціальності, набутих під час підготовки за освітньо-науковою програмою.

Завданням педагогічної практики є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії загальної компетентності щодо здійснення освітнього процесу, навчання, розвитку і професійної підготовки студентів до певного виду професійно орієнтованої діяльності.

У результаті проходження практики здобувач повинен *знати*:

- ✓ нормативно-правові акти, які регламентують діяльність ЗВО, планування й організацію освітнього процесу;
- ✓ обов'язки науково-педагогічних працівників ЗВО;
- ✓ оформлення індивідуального плану роботи науково-педагогічного працівника та наповнення усіх видів його діяльності;

- ✓ використання комп'ютерної техніки, інформаційних та мультимедійних систем;
- ✓ форми та засоби організації й контролю самостійної роботи здобувачів вищої освіти;
- ✓ структуру та зміст навчальних планів;
- ✓ складання тематичного плану, навчальної програми, робочої навчальної програми, планів-конспектів семінарського і практичного занять, методичку їхньої підготовки, проведення й аналізу.

У результаті проходження практики здобувач повинен **вміти**:

- ✓ оформлювати плани-конспекти семінарських та практичних занять;
- ✓ укладати тестові матеріали для перевірки рівня знань;
- ✓ встановлювати контакт з аудиторією та підтримувати його;
- ✓ використовувати технічні засоби навчання в освітньому процесі;
- ✓ аналізувати й обґрунтовувати результати педагогічної діяльності.

Під час навчальної практики згідно з вимогами освітньо-наукової програми у здобувачів повинні сформуватися наступні **компетентності або їх елементи**:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК6. – Комплексність у прогнозуванні перспектив розвитку вищої освіти в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;

ЗК2. – Здатність спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності;

ЗК5. – Готовність очолювати роботу вітчизняної або міжнародної наукової програми чи проекту, бути активним суб'єктом міжнародної наукової діяльності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК15. – Вміння брати участь у критичному діалозі щодо потреби удосконалення технологій рибництва та зацікавити результатами власних досліджень;

ФК16. – Здатність обґрунтовувати новоздобуті знання в області наукових досягнень з водних біоресурсів та технології виробництва продукції аквакультури.

У процесі проходження педагогічної практики здобувачі повинні оволодіти такими *програмними результатами навчання*:

ПРН24. – Знати правила володіння технікою мови, риторикою та культурою педагогічного спілкування з використанням фахової термінології (уміння слухати, ставити запитання, аналізувати відповідь), вміти вміло використовувати прийоми, способи, методи та засоби науково-педагогічної діяльності;

ПРН25. – Знати базові поняття організації системи вищої освіти, вміти розробляти логічну структурну схему підготовки фахівців зі спеціальності 207 «Водні біоресурси та аквакультура», вміти логічно використовувати отриманні результати дисертаційної роботи для впровадження в освітній процес;

ПРН5. – Вміти працювати з сучасними бібліографічними і реферативними базами даних, наукометричними платформами (Web of Science, Scopus, Researchgate та ін.);

ПРН2. – Виявляти ініціативу і самостійність в різноманітних видах діяльності, брати відповідальність за результати своєї професійної діяльності, дотримуватись професійної етики та корпоративної культури;

ПРН6. – Знати та розуміти поняття академічної доброчесності, вміти використовувати цитування та посилання на використані джерела, правил оформлення бібліографічного списку.

3. ЕТАПИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Практика включає чотири етапи: підготовчий, початковий, основний, заключний.

Підготовчий етап. Підготовка до проходження практики розпочинається на лекційних, семінарських та практичних заняттях із професійно орієнтованих дисциплін.

Початковий етап. На початковому етапі практикант: з'ясовує функції, мету, завдання практики; складає індивідуальний план проходження практики; ознайомлюється з організаційною, навчально-методичною та науковою роботою кафедри, нормативно-правовою базою, що регламентує організацію освітнього процесу у закладах вищої освіти (зокрема – із специфічними умовами навчання) та основами методики викладання і педагогічної майстерності у вищій школі; відвідує заняття керівника практики; укладає розгорнуті план-конспекти занять, обговорює їх з

науковим керівником; готує необхідні методичні та дидактичні матеріали для проведення занять.

Основний етап. На основному етапі практики практикант: проводить на належному методичному рівні заняття відповідно плану; організовує та проводить консультації для студентів; приймає активну участь у засіданнях кафедри.

Заключний етап. На заключному етапі практикант: готує звітні матеріали проходження практики; звітує безпосередньому керівнику практики з метою перевірки та оцінювання; захищає результати практики у встановленому порядку.

4. ЗМІСТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Змістова частина 1. Організаційна робота

1. Ознайомлення із змістом та завданнями в період практики. Консультації керівників практики.
2. Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.
3. Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).
4. Складання індивідуального плану роботи на період практики.

Змістова частина 2. Навчально - методична робота

1. Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять.
2. Написання планів-конспектів лекцій, семінарських, практичних чи лабораторних занять.
3. Моніторинг, аналіз та підготовка методичного забезпечення з дисципліни у вищій школі.

Змістова частина 3. Навчальна діяльність

1. Проведення різних за формою навчальних занять.
2. Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.
3. Організація самостійної роботи студентів.
4. Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик.

5. Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та пізнавальної діяльності студентів.
4. Аналіз педагогічних ситуацій.
5. Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.
6. Здійснення аналізу проведених колегами та самостійно організованих навчальних занять.

4. СТРУКТУРА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії на педагогічну практику передбачено **120 годин**.

№ з/п	Назви змістових частин і тем	Кількість годин
Змістова частина 1. Організаційна робота		
1.	Ознайомлення із змістом та завданнями в період практики. Консультації керівників практики.	2
2.	Визначення концептуальних засад організації педагогічної діяльності у вищій школі.	2
3.	Ознайомлення з робочими програмами, змістом навчальних курсів (за фахом).	4
4.	Складання індивідуального плану роботи на період практики.	2
	<i>Разом за змістовою частиною 1.</i>	<i>10</i>
Змістова частина 2. Навчально - методична робота		
5.	Планування структури, розроблення методики й здійснення підготовки до проведення лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять.	10
6.	Написання планів-конспектів лекцій, семінарських, практичних чи лабораторних занять.	20
7.	Моніторинг, аналіз та підготовка методичного забезпечення з дисципліни у вищій школі.	20
	<i>Разом за змістовою частиною 2.</i>	<i>50</i>
Змістова частина 3. Навчальна діяльність		
8.	Проведення різних за формою навчальних занять (проведення семінарських, практичних, лабораторних занять, читання лекцій*). Налагодження контакту й організація педагогічної взаємодії зі студентами.	40
9.	Організація самостійної роботи студентів.	2
10.	Впровадження у навчальний процес інноваційних освітніх технологій та авторських методик. Вироблення індивідуального стилю організації педагогічної взаємодії та пізнавальної діяльності студентів.	2

11.	Аналіз педагогічних ситуацій.	2
12.	Відвідування й аналіз навчальних занять викладачів, проведених у закладі вищої освіти.	8
13.	Здійснення аналізу проведених колегами та самостійно організованих навчальних занять.	2
	Разом за змістовою частиною 3.	56
	Підготовка звітних матеріалів	4
	Усього	120

Примітка:

*читання лекцій – за рішенням кафедри

5. ЗВІТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

До захисту практики здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії подаються наступні документи:

- загальний звіт про проходження практики (ПБ здобувача вищої освіти, спеціальність, кафедра, за якою був закріплений здобувач, ПБ наукового керівника, ПБ керівника педагогічної практики від кафедри професійної освіти, період проходження педагогічної практики, загальний обсяг годин) (додаток 1);
- графік проходження практики (дати проведення, академічна група, тема, види занять) (додаток 2);
- відгук керівника педагогічної практики від кафедри професійної освіти про проходження практики (додаток 3);

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення здобувачів з педагогічної практики оцінюються за рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості змістового контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності здобувачів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до індивідуального плану педагогічної практики.

Робота здобувачів на всіх етапах педагогічної практики оцінюється в балах за видами роботи відповідно до критеріїв, що наведені нижче.

Підсумковий контроль – залік. Залік з педагогічної практики виставляється з урахуванням виконаної здобувачем роботи та на підставі

результатів захисту здобувачем звіту. Захист педагогічної практики здійснюється на засіданні кафедри професійної освіти за присутності наукового керівника і завідувача кафедри, за якою закріплений здобувач.

Здобувачу ступеня доктора філософії, який не виконав необхідну програму практики, отримав негативний висновок щодо її проходження або незадовільну оцінку за результатами захисту, надається право її повторного проходження та захисту у встановленому порядку.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за видами роботи

<i>№ з/п</i>	<i>Види оцінювання</i>	<i>Максимальна кількість балів</i>
1.	Якість виконання індивідуального плану проходження практики	15
2.	Наявність і якість теоретичних, методичних або практичних матеріалів (планів-конспектів лекцій, семінарських, практичних чи лабораторних занять, методичних комплексів дисципліни)	20
3.	Відповідність проведених різних за формою навчальних занять сучасним дидактичним вимогам до навчальних занять у закладах вищої школи:	20
4.	Якість індивідуального звіту про проходження практики	15
5.	Захист звітних матеріалів про проходження практики	30
	<i>Всього</i>	<i>100</i>

Схеми оцінювання ДВНЗ «ХДАУ»

Національна диференційована шкала

Оцінка	Мін. рівень досягнень	Макс. рівень досягнень
Відмінно/Excellent	90	100
Добре /Good	74	89
Задовільно/Satisfactory	60	73
Незадовільно/Fail	0	59

Національна недиференційована шкала

Зараховано/Passed	60	100
Не зараховано/Fail	0	59

Шкала ЄКТС

A	90	100
B	82	89
C	74	81

D	64	73
E	60	63
Fx	35	59
F	1	34

Шкала ЄКТС недиференційована шкала

P	60	100
F	0	59

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі і нормативні документи

1. Закон України «Про освіту».
2. Закон України « Про вищу освіту».
3. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ МОН України від 16 липня 2018 р. № 776.
4. Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266: Наказ МОН України від 06 листопада 2015 р. № 1151.
5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344.
6. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): Постанови Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261.
7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266.
8. «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»», Затв. Вченою Радою ДВНЗ «ХДАУ» від 22.06.2017 р.
9. «Положення про педагогічну практику здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»», Затв. Вченою Радою ДВНЗ «ХДАУ» від 28.04.2016 р.

Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: підручник / А.М. Алексюк. - К.:Либідь, 1998. - 560 с.
2. Біляковська О.О. Дидактика вищої школи: навч.посібн. / О.О. Біляковська, І.Я. Мицишин, С.Б. Цюра. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. - 360 с.

3. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / С.С. Вітвицька: - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 384 с.
4. Добронравова І. С. Філософія та методологія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К. : Київський університет, 2008. – 223 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи /А.І. Кузьмінський,- К.: Знання, 2005- 486с.
6. Лекції з педагогіки вищої школи / За ред. В. І. Лозової. - Харків: ОВС, 2006. - 496 с.
7. Мороз О.Г. Педагогіка і психологія вищої школи / О.Г. Мороз, О.С. Падалка, В.І.Юрченко .-К.: НПУ, 2003.-267 с.
8. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі / В.М. Нагаєв: Навч. посібн. - К.: Центр учбової літератури, 2007. - 232 с.
9. Освітні технології: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О.М. Пехоти. - К.:А.С.К., 2001. - 256 с.
10. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – С. 5–105.
11. Педагогіка вищої школи / за ред. З.Н. Курлянд. - К.: Знання, 2005. - 399 с.
12. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: підручник,- 3-є вид. /Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко. - К.:Каравела, 2011. - 360 с.
13. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Практикум: навч. посіб. /Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко: - К.: Каравела, 2008. - 335 с.
14. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : (бібліотека з освітньої політики) / [Під ред. О. В. Овчарук]. – К. : М-во освіти і науки України, 2004. – С. 16–26.
15. Проблеми формування професіоналізму особистості та діяльності майбутнього фахівця в контексті вимог євроінтеграції: колективна монографія / під наук. ред. проф. О.С. Цокур. - Одеса: СПД Бровкін О.В., 2012. - 160 с.
16. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник / В. І. Романчиков – К. : Центр учбової літератури, 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dmeti.dp.ua/file/kdoczn_10892.pdf
17. Слепкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слепкань. - К.: Вища школа, 2005. - 240 с.
18. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень : Підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – К. : Знання, 2007. – 317 с.
19. Трайнев В.А. Дистанционное обучение и его развитие (Обобщение методологии и практики использования) / под общ. ред. В.А. Трайнева. - М.: Дашков и К., 2008. - 293 с.

20. Трайнев В.А. Повышение качества высшего образования и Болонский процесс. Обобщение отечественной и зарубежной практики / В.А. Трайнев. - М.: Дашков и К., 2008.-390 с.

21. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / М.М. Фіцула. - К.: «Академвидав», 2006.-352 с. 22. Цокур О. С. Педагогіка вищої школи. Вип. 2. Педагогічний менеджмент: навчально- методичний посібник / О.С. Цокур. - Одеса: «Юридична літ-ра», 2002. - 68 с.

Інформаційні ресурси

1. Болонська декларація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_525

2. Загальні відомості про вищу освіту в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/rivni-vishoyi-osvita-naukovi-stupeni>

3. Методи навчання та їх класифікація // Сайт «Osvita.Ua» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://osvita.ua/school/theory/780/>